

TISZAINTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre: 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre: 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
A szerkesztőség kéziratok, viz- Előfizetések és hirdetések a
szabadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

CSENDES ÚJ ÉV.

Az új pártalakítás. — A katonai kérdések.

A politikai újév néma volt. Wekerlének váratlanul Bécsben kellett maradnia és így nem hangzottak el azok a fontos politikai nyilatkozatok, amelyek újévkor szokásosak és amelyeket most is mindenki nagy érdeklődéssel várt.

A külső politikában most a várakozás álláspontján van a világ. Január 4-ig várják a nyugati hatalmak küldötteit Breszt-Litovszkba; addig kell eldölnie az emberiségre oly fontos kérdésnek, hogy vajon részt vesznek-e a franciák, angolok és olaszok a béketárgyaláson, vagy tovább folytatják az öldöklést. Ugy látszik, a szabadkőműves vezetés alatt működő nyugati háborus uszítók még nem elégték meg a vért.

A páholytestvérek a Rajnán túl háborút üvöltöttek; a Rajnától keletre viszont ugyancsak a szabadkőművesek azok, akik minden módon igyekeznek az entente-támadásokkal szemben a védekezőket elkedvetleníteni, ellankasztani.

Csodálatos az ellentét, de megértjük, ha felismerjük a közös célt: a központi hatalmak letörését. A Rajnának mindkét partján ez a szakadkőműves munka célja, csak az eszközök eltérők: ott háborus uszítás, itt elernyesztés. A bresztlitovszki béketárgyalásokon tehát csak akkor vennének részt a franciák, olaszok, angolok, amerikaiak, ha előbb kisperték volna mostani szabadkőműves kormányukat.

A belső politikában az új pártalakítás kérdése áll előtérben.

Wekerle bizonyára már a miniszterelnökség elvállalásakor tisztában volt azzal, hogy az új koalícióval még nehezebb kormányozni, mint a régivel. Az új koalícióban együtt van például a néppárt Vázsonyival és Apponyi a radikálisokkal. A különbség csak az,

hogy a néppárt lenyelte Vázsonyit, a radikálisokat azonban cseppet sem alterálja a fegyverbarátság, hanem olyan gyűlölettel támadják Apponyit, a kath. autonómiáért, minden keresztény ügyet, amint csak a galíciai kazár tudja gyűlölni a keresztényt.

Ez a radikális külön politika érezhető a kormánypártok egész taktikáján minden kérdésben.

Wekerle most megkísérli új kormánypárt alakítását, állítólag katonai vívmányokkal, gazdasági reformokkal és sok más jóval felszerelve. Az új kormánypártból hiányoznának Károlyiék és a radikálisok, tehát az a mai koalíciónál egységesebb alakulás volna. Számbeli megfoghatósága nem sokat jelent, hiszen a kormány mögött ma is kisebbség ül, ellenben nyereség lesz a radikálisoknak, ennek a megbízhatlan szövetkezetnek átalakulása kétes értékű jó barátból nyílt ellenzékké.

Újév napján várták az új kormánypárt programjának nyilvánosságra hozatalát; állítólag ennek a tárgyában utazott Wekerle Bécsbe. Ott azonban előre nem látott akadályoknak kellett felmerülnie, valószínűleg a katonai kérdés körül, úgy hogy a miniszterelnök újév napján nem jöhetett Budapestre s így a politikai újév az idén néma volt.

Kint és bent egyaránt nevezetes események vannak készülöben; de újév napján még a belső és külső politika terén egyaránt csak vártuk azokat az eseményeket, melyek jegyében ennek az évnek meg kellett volna indulnia.

A politikai helyzetre vonatkozólag a következőket írják Budapestről:

Wekerlének bécsi tárgyalásai során a gazdasági kérdésekről, de még inkább az önálló hadseregről, az ugynevezett nemzeti követeléseknek katonai téren való érvényesítéséről volt szó, ami a Tisza miniszter-

elnökségének alkonyán bukkant fel a megvalósításra való reménységgel és azóta hol előkerült, hol ismét eltűnt. Wekerle egy ízben már a képviselőházban szólott is a kilátásról és a kvóta-bizottság első ülésén a katonai kérdések új rendezését már aképpen szerepeltette, hogy ennek következtében a kvótára vonatkozólag új számításokra lesz szükség.

Az Apponyi-pártiaknak az új alakuláshoz való csatlakozása leginkább ettől a két ponttól függött. A gazdasági kérdésekben nevezetesen a husz éves lejáratu kiegyezésre és a német kereskedelmi szerződésekre még találtak valamely formulát.

Hanem aztán az alakulás erősen elakadt — a katonai kérdések miatt. Most látja a párt alkalmasnak az időt arra, hogy a katonai téren a nemzeti követeléseket megvalósítsa.

A helyzet már most az, hogy a katonai kérdéseket erősen megfontolás tárgyává tesszik, mielőtt a hozzájárulást kinyilvánítanák, viszont az új programban annyira számított Wekerle a reform elfogadására, hogy Apponyiéknek beigérte és az ígéretet gróf Andrássy Gyula is erősítette.

Mi lesz a program sorsa, még nem lehet tudni. De éppen gróf Andrássy Gyula is hozzákötötte magát a katonai reformokhoz, amikor pártjának üdvözlő táviratára válaszolva, többek közt ezt mondta:

— A háboru tanulságait le fog kelleni vonni a hadügyek terén is. Egységes vezetés, egységes felfegyverkezés, egyenlő kiképzés mellett a magyar nemzet kipróbált csodás katonai erőit a nemzeti hadsereg megszervezése által jobban ki kell használni a közös védelem céljaira.

Az új program kovácsolói kellemetlenül érintette a kényszerű halogatás. Most már úgy vélik, minden attól függ, hogy a király megadja-e a szükséges hozzájárulását vagy nem. Ha igen, akkor reménykednek, hogy az alakulás sikerülni is fog. Mindenképpen azonban lehetőleg rövid időn belül tisztázni akarják a helyzetet. Vagy, vagy? Vagy van bízalom a kormány iránt és akkor meg kell kapnia az eszközöket az egységes pártalakítás létesítésére vagy le kell mondania a kormánynak.

OLCSÓ SZÓMEVASAR

aljak és blousok, míg a készlet tart, olcsón árusítatnak! — Mérték szerinti megrendelések, közismert jó kivitelben és olcsón készítettnek el!

Telefon 11-09.

MARKOVITS és WEINBERGER cégnél meg-

kezdődött, hol a raktáron levő kész felöltők, costumök,

— Mérték szerinti megren-

delések, közismert jó kivitelben és olcsón készítettnek el!

Telefon 11-09.

Czernin ma elutazik a béketárgyalásra.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik a Távirati Irodának:

Czernin külügyminiszter rendes kíséretével holnap reggel elutazik, hogy az orosz kormány megbízott képviselőivel újból megkezdje a tárgyalásokat.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Ő felsége Czernin külügyminisztert kihallgatáson fogadta.

Egyenes összeköttetés Breszt-Litovszk és Pétervár között.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) A sajtószállásról jelentik a M. T. I.-nak:

Pétervárról való közlekedésnek a béketárgyalások alatt megkönnyítése végett egyenes vonalösszeköttetést létesítenek Breszt-Litovszk és Pétervár között.

Német koronatanács.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A lapok szerint ma délután Belevue kastélyban a császár elnöklésével koronatanács lesz, amely főleg a breszt-litovszki tárgyalások eredményével fog foglalkozni.

Angol vélemény Oroszországról.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A Manchester Guardián írja: Ámbár feltételezzük, hogy egész Oroszország kívánja a békét, a szép szavak azonban semmit sem változtatnak azon a valóságon, hogy Oroszország leveszi a kezét a központi hatalmak által megszállott területről, s nem követelnek mást, mint a népek önrendelkezési jogát. Amiről egyszer Oroszország lemond, egyetlen más hatalom sem fogja részére visszakövetelni.

Az angol kormány és békefeltételeink.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Az angol kormány formáság szerint ugyan fontolóra fogja venni a központi hatalmak békefeltételeit, mégis meggyőződésünk, hogy jelenleg kizárt dolog a közzétett békefeltételekhez való közeledés vagy az azokon való megegyezés a központi hatalmakkal.

Hindenburg és Ludendorff Berlinben.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff-ügynökség jelenti: Hindenburg és Ludendorff megbeszélések folytatására Berlinbe érkeztek.

Az olasz szenátus permanenciában.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Journal de Geneve szerint a német válasz a breszt-litovszki békepontra a szenátusban sok izgalmas jelenetnek tárgya volt. A szenátus elhatározta, hogy permanenciában marad.

Az ukrán képviselők Pétervárra utaztak.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Kiewből táviratozzák, hogy Odesszában népszavazással fognak dönteni arról, hogy az Ukrán köztársasághoz csatlakozzanak vagy sem. Az alkotmányozó gyűlésbe beválasztott 90 ukrán képviselő elutazott Pétervárra.

A monarchia képviselői ma újra Breszt-Litovszkba utaznak.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Presse írja: A monarchia képviselői holnap délelőtt Breszt-Litovszkba utaznak a béketárgyalások folytatására.

Tüzérségi harcok a Piavénál

Budapest, január 2. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Keleti harctér.

Fegyverszünet.

Olasz harctér.

Az asiagói fensikon, a Monte Tomba területén és az alsó Piavénál időnkint tüzérségi harcok fejlődtek ki. December 26-án reggel a Zenson mellett folyó gátakon levő állásból a megszálló légénységet veszteség nélkül visszavetettük a Piave keleti partjára. Az ellenség, amely ezt a kiűritést csak december 31-én vette észre, az elhagyott fedezékeket eddig a napig állandóan tüzérségi és aknatüz alatt tartotta.

A vezérkar főnöke.

Élénk tüzérségi tevékenység nyugaton.

Berlin, január 2. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht trónörökös hadcsoportja. A tüzérségi tevékenység Dixmuidentől a Deluleig- déltől kezdve egyes szakaszokon fokozódott. Lenstől északra és délre pedig sikeres felderítésekkel kapcsolatban átmenetileg feléledt. Arras és St. Quentin között is fokozódott időnkint a tüzelés ereje. Az utolsó napokon Márcointól délre elfogott angolok száma ötszázra emelkedett.

A német trónörökös hadcsoportja. Prosnestől északra és Ornes mindkét oldalán fokozódott a harci tevékenység. Felderítő előretörések az arcvonal több pontján számos francia foglyot eredményeztek.

Keleti harctér.

Semmi ujság.

Macedoniai arcvonal.

Lényeges esemény nem történt.

Olasz harctér.

A tüztevékenység az asiagói fensikon és a Tomba területen időnkint fokozódott.

Ludendorff, első főszállásmester.

Az angol kormány rövidesen elküldi válaszáat.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Az angol kormány 31-én megkezdte az orosz kormány felhívására adandó válasz megszövegezését, amelyet körülbelül 4-5 nap múlva küldenek el.

Egy német buvárhajó diadalmas utja.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség közli: Buvárhajóink egyike, melynek parancsnoka Kopthamel korvettkapitány, a portograndi kikötőben elsüllyesztett két brazilai volt német gőzöst, továbbírtán egy amerikai torpedóhajót, 9 gőzöst, 5 vitorlást 45000 brutto tonnatartalommal. Az elsüllyesztett rakományból legalább 1000 tonna hadianyag volt. A buvárhajó 22000 tonna rezet hozott magával. A német hadigazdaság értékes gyarapításáért a császár a Pour le Mérite adományozta a parancsnoknak.

A művészet célja.

II.

(A nagyvárad Szabad Lyceum 1918 jan. 2-iki estélyén előadta: Némethy Gyula dr.)

A művészet céljára vonatkozó véleményekben, hogy ne mondjuk, rendszerekben két végtelennel találkozunk. Az egyik rendszer, melyet *panaestheticismusnak* nevezhetünk, az erkölcsi értékeket is csak esztétikai szempontból tekinti. Ha Goethe „Pandora” c. versében azt írja:

Wer Wissenschaft und Kunst besitzt,
Hat auch Religion;
Wer jene beiden nicht besitzt,
Der habe Religion.

kétségkívül *panaestheticismusnak* ad kifejezést, félre ismervé a vallásnak és erkölcsnek az esztétikainál magasabb rendeltetését, s összezavarva a kettőt egymással. A második végtelenné esnek annak a rendszernek hívei, melyet *teleoethismusnak* hivatnánk, akik tudnillik a művészet tárgyi és közvetlen célját vallási és erkölcsi érdekek előmozdításában látják. Az előbbi rendszer hívei nem látják az esztétikai értéktől az erkölcsit, az utóbbi rendszer követői pedig az erkölcsi és vallási érdekektől az esztétikait. Az igazság valahol a kettő között lesz. Első előadásunkban láttuk, miben áll a szép föladata az *emberi életben általában*. Az esztétikai szemlélet közvetlen, tárgyi célja nem lehet más, mint a szép felfogása, átértése és átérzése, lelkünk gazdagodása a szépséggel. Ha tehát mi a második előadásunkban azt kérdezzük, *mi a szépség rendeltetése a művész életében*, különösen: akkor csak azt mondhatjuk, hogy a *művészi tevékenység közvetlen tárgyi célja nem lehet egyéb, mint a szépség megvalósítása és ábrázolása, a szellemnek, az eszménynek érzéki alakban való megnyilatkozása, ami tiszta, szellemi, érdeknélküli élvezetet keit.*

A szépség, a művészetnek fogalmából, tehát a dolog természetéből következik, hogy a művészi tevékenységnek közvetlen célja csak ez lehet és pedig ez mind tárgyi cél finis operis, (a mű célja) mind pedig alanyi cél finis operantis, (vagyis az alkotó célja.) Így magyarázza ezt Aquinói Sz. Tamástól kezdve Gietmannig, vagy Künzleig a keresztény esztétikusok óriási többsége is. Minden más magyarázat összezavarja a vallási, erkölcsi és esztétikai értékeket. Ilyen értelemben elmondhatjuk, hogy a művészet célja önmagának, sicut sebst Zweck, hogy a művészet vonatkozás nélküli, beziehungstlos. Ilyen értelemben igazuk van a l'art pour l'art híveinek.

Nagyon tévednek azonban a művészet öncélúságának hirdetői ha a művészet egyedüli és kizárólagos céljának ezt tekintik. A modern esztétika sok-sok művelője nem egy művészszel egyetemben azt hirdeti, hogy a művészet teljesen szándéknélküli, közömbös és önruralmu. Az a művész, aki egyebet akar, mint a szép megvalósítását, hivatásához lesz hűtlen. A közönség, amely a művészet alkotásait vallásos vagy hazafias célokra használja fel erőszakot követ el a művészetben. A művészet, mint egy istennő, úgy jár a világon, nem törődve az emberi érdekekkel, kivéve az esztétikai igényeket nem törődve egyéb törvényekkel, mint amilyeneket önmaga alkotott, féltékenyen korlátlan szabadságára. Az igazi művésznak nincs semmi szándéka, írja már Lessing. „Ein wahrer Künstler „meint nichts.“ Ermeint nie anderes, als was in dem dargestellten Stück eben darin liegt. Würde er mit dem Bilde etwas meinen, dann würde er die Kunst zum Schrittmacher für ausserästhetische Ziele verwenden. Diese möchten die höchsten sittlichen Absichten, die tiefsten

Ideen sein, sie würden doch das Kunstwerk als Kunstwerk vernichten.“ Lessingnek tüzőn-vizen által hűséges követői azok a modern német esztétikusok és művészek, főleg az impresszionista és naturalista „*nur Malerei*” csak festők, akik a német császárt évtizedek óta támadják és ócsárolják, mintha aki a művészetet az emberiség legmagasabb erkölcsi érdekeinek szolgálatában szereti látni.

Nos tehát: ezt a nagyvárad hóborttól nem ment céhbéli vagy szakmabeli véleményt a *művészetek története* tényekkel cáfolja meg. „A Parthenon és az Akropolis propyleumai, írja Jungmann, az olympiai Zeus és Phidias Pallas Athénéja, „középpontjukat és céljukat önmagukban hordozták” vagy pedig az istenek dicsőítése és a vallásos élet emelése volt rendeltetésük? Az Ilias és Odysseas Pindaros énekei, Aeschylus és Sophocles tragédiái, Demosthenes felszólalásai csakugyan tisztán *önmagukért* léteztek és nem *különös célok* szolgálatában? A zsoltárok, Jób könyve, Isaiás jóvendőlései, Jeremiás siralmi, a Divina Commedia, Parsifal és Titurel, egy Sz. Ambrus, egy Sz. Tamás himnuszai, Todi Jacopone, Stabat matere, a gregorián zene, melynek egy alkotásáért Mozart odaadta volna összes szerzeményeit, Fra Angelio, Orcagna, Rafael, Michelangelo vászalai, márványai, az északfrancia székesegyházak, Amiens, Páris, Rheims, Chartres dómjai hogy támadtak, mi hozta létre őket?

Bensőséges vallásos szellem mely áthatotta, a művészeket akik vívódtak és küzdöttek az alkotás szent hevében, bizonyár nemcsak azért, hogy egy tisztán esztétikai alkotás jöjjön létre, de Isten dicsőségére a hazáért milliók épüléséért századokon át. Ha volt valaha egetvivő művész titán, a *Divina Commedia*, szerzője, Dante az volt. Carlyle a puritán Carlyle „On heros arad heroworship” c. könyvében azt mondja: a Divina Commedia a legősintébb a világ nagy költői alkotásai között. A szerző szíve mélyből fakadt, el is hat az emberek szíve legmélyébe nemzedékeiből-nemzedékre. A veronaiak, ha az utcán látták a költőt azt mondták: *Eccovi l'uom ch'estato all' Inferno, nézd. itt az ember, aki járt a pokolban.* De hogy sir Dante hazafias lelke a gigász hősköltemény mind a száz énekében! Vagy menjünk Firenzébe, a Medicek sarkápolnájába. Ha volt valaha egetvivő művész lélek Michej Angelo Buonarottii az volt. A Giuliano Medici emlék egyik csudás alakjára az „éjre” la notte, amely egy önmagába visszaruskadó nőalak szunyadó helyzetben, valaki, a művész bámulója azt írta: „csak alszik, ébresszük fel és szólni fog.” Michej Angelo, aki 11 hónapig védte Firencét Alessandro Medici és V. Károly ellen hazafiai fájdalmában így válaszolt a versre:

Grato m'e 'l sonno e piu l'esser di sasso
Mentre che'l danno e la vergogna dura
Non veder non sentir m'e gran ventura;
Però non mi destar; deh. parla basso!

Kedves az álom és jobb kőből lennem, és a szégyen uralkodik, míg a kár nem látom, nem érzem nagy szerencse, ne költs hát fel, beszélj halkabban.” Az esztétikain kívül egyéb magasabb célt is tekintett Michelangelo sasszeme, aki idős korában tisztelődij nélkül vállalta el Sz. Péter kupolájának építését, a legszebb kupoláé széles e világon Isten dicsőségére, saját lelke üdvére. Nagy lelke bizonyára távol állott attól a gondolattól, hogy ez a cél Isten dicsősége s lelke üdvé, bár kívül áll a művészet határán, „hűtlenné teszi őt művészi hivatásához.”

Sokkal öregebb volt a velencei festők fejedelme, Tiziano Vecellio de Cadore, 99-ik évéi taposta, mikor egy sír helyéért a Santa Maria gloriosa dei Frariban, a franciskánusok templomában egy képet ajánlott fel a szerzeteseknek. Ezt a képet az *Accademia delle belle Arti*-ban bámulja most a világ. Hatalmas barokk fülkében vagy diadalkapuban ül a fájdalmas anya: keserűséggel nézi ölébe helyezett isteni fiának holt ábrázatát. Jobbra tőle Mária Magdolna szinte haragvó tekintettel lép elő. Jobbját fölemeli, mintha vádat akarna indítani az istenyilkos zsidók ellen, a világ ellen, melynek bűnéért lakolt az Üdvözítő. Balra a Pieta-csoporttól egy szegény félmeztelen aggastyán csuszik térden az Üdvözítőhöz. Nem a világcsudálta művész, nem V. Károly festője, kinek lehullott ecsetét fölemelte a császár, a császár, kinek birodalmában soha nem nyugodott le a nap; nem a velencei szép nők festője, kiket halhatatlanná tett biívós ecsete: hanem egy szegény, félmeztelen aggastyán. Csupa alázat, esdeklés és bizalom tekintete, mely a kiszemelt Jézusra van szögezve, kezei tisztelettel érintik az Üdvözítő balját. Így festette meg őt Tiziano. Egy esdeklő imádság utolsó képe, melyet be sem fejezhetett. A halál kiütötte kezéből ecsetét. Az ifjabbik Palma műve, hogy a kép nem maradt töredék.

De tovább mehetünk, mélyen tisztelt közönség. A művészet közvetlen határán kívüli álló célok, a magasabb célok nem hogy meghiusítanak a művészi célt, *de sőt hatalmasan előmozdítják azt.* Ismeretes dolog, milyen főbenjáró szerepe van a kedélynek, az érzelmeknek a művészi alkotásnál. Platótól kezdve a modernekig művészek és műértők egyértelműleg beszélnek az ihlettség perceiről a „szent örületről, amely nélkülözhetetlen eleme minden művészi alkotásnak. „*Ha valaki, ugymond Plató Phaedrusában lelkesedés nélkül jön a költészet templomához s azt hiszi, hogy a pusztá művészt elég lesz ahhoz, hogy ő költővé legyen, akkor úgy fog érkezni, mint halott az élők közé s költészete a csupán értelmes ember költészete el fog törpülni, meg fog semmisülni a lelkesültek szárnyaló igéivel szemben.* Dante Purgatoriomájában azt mondja magáról: „*Olyan ember vagyok aki, ha a szeretet megihleti, leírja azt, egészen úgy ahogy azt belsejében hallotta.*” Még Goethe, akit Petőfi hidegnek talált, Goethe is azt azt mondja: *Mi tesz költővé? Az állapotok eleven érzése, s a képesség, kifejezni, kimondani azt.* Német művészek napjainkban arra a kérdésre: *Mi a művészet tulnyomólag így feleltek: A művészet lényege a lelkesedés.* Mind ebből világos hogy ha a tisztán esztétikai célok kívüli egyéb magasabb célok indítják a művészt alkotásra érzelmi sokkal hatalmasabb hullámokat vetnek, lelkesedése lángra gyulad s tevékenysége ehhez képest sokkal erősebb, intenzívebb termékenyebb leend.

Ami az embert legbensőbben érdekli, mondjuk vallásos vagy hazafias mozzanatot az indítja meg legmélyebben, legteljesebben s ösztönzi összes képességeit, értelmét, képzeletét fokozott tevékenységre. „*A szív az, mely ékesszólóvá teszi,* mondja Quintilianus, *Pectus est quod disertus facit et vis mentis, és a lélek ereje.* Innen van, hogy a *tanulmányoknak sem hiányzanak szavaik, mikor valamely érzés kapja meg őket.* A *gyászoló is triss fájdalomban gyakran ékesszó kiáltásokat hallatnak s a harag is szónokká teszi a tudatlant.*” A tisztán művészi célok magukban tekintve, bármily értékesek legyenek is az emberi javak rendjében nem igényelhetik a legfőbb érdeklődést, nem gyújthatnak oly lelkesedést, nem idézhetnek elő oly hatalmas erő kifejtést, mint a legmagasabb életérdekekkel egyesülten. Legfőbb holmi hideg klaszicizáló művészet jöhet létre így de nem az az igazi étellel teljes, megragadó művészet, amely századoknak, millióknak szól. Az igazándi költők Uhland szorint:

Sie singen von allem Süßen,
Was Menschen Brust durchbebt,
Sie singen von allem hohen
Was Menschenherz erhebt . . .

Mélyen tisztelt közönség. Vizsgálódásainknak végéhez értünk. Kutatva a szépség föladatát az *emberi életben általában* megállapítottuk, hogy az esztétikai szemlélet közvetlen célja ugyan lelkünk szépségben való gazdagodása, de a szépségnek egy magasabb érdekszférában erkölcsi, nemzeti, társadalmi, életökben is vannak nagy föladatai, melyeket a művészet céljai köréből nem lehet kizárni.

Keresve a szépség rendeltetését a *művész életében különösen*, elismertük, hogy a művészi tevékenység legközelebbi célja kétségkívül a szépség megvalósítása és ábrázolása, de egyúttal meggyőződünk róla, hogy a szépség épen saját érdekében nem szakadhat el egyéb magas életcélok közösségéből. A művészetnek ihletet, szárnyat a magasabb eszmék adnak s épen azért a művészet célja sem merülhet ki a szép mű megalkotásában.

A művészet tiszta vizű üdítő forrását az égből aláhulló permeteg táplálja; a forrásból hatalmas folyók lesznek, melyek vizüket a tavakba, tengerekbe ömlesztik, de az egykori forrás cseppjei a tavak és tengerekből pára alakjában visszazállanak oda, ahonnan egykor aláhullottak: a magasságokba.

Ellenségeink titkos szerződése a Vatikán ellen.

A szabadkőművesség azonosítja magát a háborúval.

A Neue Züricher Nachrichten nevű svájci lap egyházi oldalról eredő levelet közölt, amely rámutat arra, hogy ma a titkos okiratoknak az orosz kormány részéről való közlése után az egész világ tudja, hogy az Oroszország és az antant között kötött *vatikánellenes szerződés* a központi hatalmak hűtlen szövetségének Olaszországnak, judásbér gyanánt az osztrák és magyar monarchiának németek és szlávoklakta megígért nagy részein kívül még azt az ígéretet is tette, hogy a *Szentszéket megfogja akadályozni abban, hogy fenkölt békemisszióját teljesíthesse és esetleg megvédhesse* Olaszország által oly sokszor és durván megsértett elévülhetetlen jogát.

Az *Osservatore Romano* c. pápai lap igen helyesen jegyezte meg, hogy a titkos okiratok közlése megadja a kulcsot sok dolog magyarázatához. Ma az egész világ pozitív módon tudja, hogy az antant formális összeesküvést szőtt a legmagasztosabb, legnemesebb és legrégebb hatalom, a pápaság ellen és a Szentatya áldásos befolyását minden méltatlan eszközzel igyekezett befolyásolni.

Most már megértik, hogy az antant-hatalmak a nemzetközi udvariasság és ildomosság összes szabályai ellenére miért nem méltatták legalább is kitérő válaszra a pápa jegyzékét.

Megértik most azt, hogy a legalantasabb háborus uszítást az egész vonalon megerősítették és hogy a gyűlölet által elvakított Lloyd George miért merészkedett legutóbbi beszédében a Szentatyát kinevetni. A helyzet most már világosabb, mint valaha. A szabadkőművesség, amely díktál az antantnak, és azt befolyásolja, azonosítja ügyét és célját a háborúval és mindenáron megakarja

akadályozni a békét, amely talán megelőzhetné az antantnak folytonosan bombasztikus módon bejelentett végső győzelmét.

A cikk az entente jelenlegi vezetői, Lloyd George és Nathan szabadkőműves nagymestert szembeállítja a központi hatalmak politikájának vezetőivel, a nemes és hithű Károly királlyal, aki legujabban a párbaj ellen irányuló nagyszerű dekrétumot kiadta, gróf Czerninnel, az őszintén katolikus módon gondolkozó miniszterrel és a kitűnő, bölcs, az egyházhoz hű gróf Hertling német birodalmi kancellárral és így végzi: E nézőpontból sürgősen felszólítjuk az összes nemzetek katolikusait, hogy nyissák fel végül szemüket és tanusítsanak hűséget a pápa iránt.

Az antánt a bresztlitovszki békeajánlatról.

Óév éjjelén lázas izgalommal fogadta Budapest azt a Rotterdamból érkezett híret a Manchester Guardian angol lapnak, hogy Anglia tárgyalni akar a szövetségesek bresztlitovszki békeajánlatáról s Lloyd George Párisba utazik, hogy erről tárgyaljon. Az angol lap híre nem bizonyult igaznak. Pichon francia külügyminiszter elutasító nyilatkozata azonban elhamarkodottnak látszik, mert — mint Bécsből jelentik — a N. Freue Presse tegnapi számában azt a beavatott helyről kapott értesülését közli, hogy az antánt részvétele az általános béketárgyaláson még nem tekinthető kizártnak. Az általános békehez vezető út azonban csak úgy tehető szabaddá, ha azok a politikusok eltűnnek a szereplés színteréről, akik a háború folytatását minden áron kívánják.

Franciaországból is józanabb hangok hallhatók. A Journal des Debats-ban Ribot szemére veti Pichonnak, hogy elhamarkodottan utasította el a bresztlitovszki békeajánlatot. A francia köztársasághoz méltóbb lett volna és a célt is inkább szolgálta volna, ha nyilatkozatával pár napig várt volna, hogy a szövetségesek együttesen nyilatkozzanak.

Olaszország is kijelentette, hogy **nem vesz részt a bresztlitovszki béketárgyaláson.** Orlando miniszterelnök nyilatkozata azonban már sokkal diplomatikusabb, mint a Pichoné volt. Nem utasítja el a békeajánlatot, mert szerinte a szövetségesek nem állapodtak meg törekvésük módjáról s azért egyelőre Olaszország tartózkodó álláspontot foglal el.

Zürichi jelentés szerint a szenátus ülésén kijelentette Orlando miniszterelnök, hogy a bolsevikiek és a központi hatalmak között folyó tárgyalások Olaszország részéről a legnagyobb tartózkodással ítélendők meg. A szövetségesek előbb teljesen meg akarják állapodni törekvésük módjáról.

Orlando azt hiszi, hogy a központi hatalmaknak csak újabb manőveréről van szó, melynek célja a saját országukban a kitarást és a hangulatot emelni, az ellenséges országokét pedig rontani. Ezután azt mondta:

— Az antant is akarja a békét, de a tartós békét. A bresztlitovszki tárgyaláson nem vesznek részt, mert a bolsevik kormányt nem ismerik el, míg Oroszország tekintélyes része a mai kormány ellen foglal

állást. A központi hatalmak felajánlják a status quo-t, de ez a rettenetes vérfürdő után az emberiség megsértését jelenti. A központi hatalmak biztosítják ugyan a megszállott államok politikai függetlenségét, de gazdasági függetlenségükről nem beszélnek. Ha a központi hatalmak erőszakos anneksziót nem is akarnak, ámde olyat igen, melyet a megszállott területek népeinek kikényszerített hozzájárulása jelent. Ily körülmények között békeszeretettől történik, ha az antant a bresztlitovszki békeajánlatot igazi megvilágításba helyezi s tiltakozik az ellen, hogy a középponti hatalmak a béke gondolatából háborus eszközöket csináljanak.

Nem a határrendőrség rekvirál Nagyváradon.

A rendőrség jár házról-házra.

Általános megütközést keltett a miniszter azon rendelete, amely szerint néhány nagyobb városban, köztük Nagyváradon is, a besztercei határrendőrséget utasította a gabona- és lisztnevelők újabb rekvirálására.

A miniszternek a város autonomiáját sértő ezen intézkedése ellen egyedül a Tiszántúl szólalt fel s később a város törvényhatóságában történt felszólalás.

A határrendőrök megérkeztek Nagyváradra, de csakhamar kivonultak Biharvármegye községeibe a rekvirálás megejtése végett.

Most már bizonyos, hogy Nagyváradon nem a határrendőrök rekvirálnak.

Ember Géza főispán és Rimler Károly polgármester személyesen jártak közben a miniszternél s felvilágosították, hogy a határrendőrség közbejöttének lehet hogy van értelme olyan helyen, hol a termelők tömegesebben laknak, de Nagyváradon az teljesen céltévesztett dolog, mert ha van is valami csekély készlet Nagyvárad közönségénél, az csak elenyészően kevés lehet, amelyért nem érdemes a határrendőrséget mozgósítani.

A főispán és polgármester közbenjárásának meg is lett a várt eredménye. Lesz ugyan rekvirálás Nagyváradon, de azt nem a határrendőrség, hanem a nagyváradai rendőrség eszközli.

A rekvirálást ma, január 3-ikán kezdik meg.

Újévi üdvözlések.

Tegnapelőtt az újév napján jókívánságoknak valami eddig még nem tapasztalt, bensőséges, őszinte igaz, tiszta kísérelője volt, mondjuk talán úgy, hogy valami boldog, biztató remény, valami békeséges hangulat ömlött szét a világba, sugárzott ki a szavakból, amellyel a jóbarátok, ismerősök egymást köszöntötték, üdvözölték. A boldog újévet! olyan szépen, melegen hangzott, még ha nem is mondtuk, benne volt — úgy éreztük — hogy: *békeséges boldog új esztendő.*

Gróf *Széchenyi* Miklós megyéspüspök nincs Nagyváradon s így a városi, megyei és katonai előkelőségek névjegyeiket adták le a rezidenciában.

Malatinszky Lajos dr, Biharvármegye főispánja Budapestre utazott s így csak a kitétt iven jegyezhetők fel megjelenésüket azok, akik a gyorsan népszerűvé lett főispánnak jókívánságait kívánták kifejezni.

A városnál *Ember Géza* főispán betegeskedése miatt *Debrecezeny Lajos* dr titkár-nál jelentkeztek a tisztelgők.

A királyi ügyészség tisztviselői *Thury Endre* dr vezető királyi ügyésznél tisztelegtek s együttesen vonultak *Sztaniszlavszky Adolf* dr főügyész és *Baróthy Pál* főügyész-helyettes üdvözlésére.

A törvényszéken *Balás Elemér* dr elnöknél, a királyi táblán *Lábán Lajos* dr elnöknél jelentek meg a bírák tisztelegni. *Németh István* pénzügyigazgatót a pénzügyi s pénzügyőri tisztviselők keresték fel újévkor.

A villamos áramdíj felemelése ellen.

Weiszlovics Gyula fellebbezése.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg a villamos áramdíját a magán fogyasztók részére hektowattonkint 8 fillérről 12 fillérré emelte fel.

Ez ellen tegnap *Weiszlovics Gyula* törvényhatósági bizottsági tag felebbezést adott be.

A felebbezést azzal indokolja, hogy először is a politikai dolgok után, másodsor került sor erre a fontos kérdésre, amikor csak néhány bizottsági tag vett részt a közgyűlésen és így a tanácstagok döntötték el a kérdést.

Ha a város igazságosan mindenkítől a megfelelő díjat szedné az áramért, elég lenne a 8 filléres áramdíj, de az okozza a bajt és a deficitet, hogy gazdag, nagy vállalatok, üzemek, hivatalok, részvénytársaságok ajándék egységeken, majdnem ingyen kapják az áramot.

A színház 2—2 és fél fillérért, vagy még kevesebb átalányért kapja az áramot éppen késő délután és este.

A m. kir. államvasutak 3-6 fillért fizet a világításért és 1-3 fillért a motor áramért.

A sok nyereséggel dolgozó Hungária cipőgyár nappal vegyes áramért 1-5 fillért, éjjel 4-5 fillért fizet. Ugyaníly potom áron kapják az áramot az *Adria malom*, a *Stefánia malom*, a *Sztarill-téglagyár* stb.

Az igazság pedig az, a felebbezés szerint, hogy a megdrágult évi 65 százalékát ezek a vállalatok által elfogyasztott áram előállításához használja fel a villamtelep s ha ezek is megfizették csak az önköltséget, nem kellene a közönségnek 12 fillért fizetni, részben éppen ezek helyett, hanem bőségesen elég lenne a 8 fillér.

Ezek alapján kéri a felebbező a közgyűlés határozatának a megsemmisítését.

* **Az Urinők Kongregációja** folyó hó 4-én reggel 8 órakor közös szent áldozást tart a Szent László-plébániatemplomban.

* **A főváros kérelme.** Budapest fővárosa megkereste Nagyvárad városát, hogy évi 1200 K költséggel küldjön fel egy polgári iskolát végzett nagyvárad urileányt a főváros által fentartott háztartási tanfolyamra. A tanfolyam három évre terjed. Nagyvárad város tanácsa foglalkozott az átirattal s elhatározta, hogy tekintettel a háborúra, ez idő szerint nem tehet eleget a főváros kérelmének.

HÍREK

1918.

Az 1918 közönséges esztendő keddi nappal kezdődött és ugyanazzal végződik. A fix naphoz kötött ünnepek közül vasárnapra esik ez évben *Vizkereszt ünnepe* (január 6.), *Kisasszonynapja* (szeptember 8.) és a *Szeplőtelen fogantatás ünnepe* (december 8.) vagyis három ünnepnappal lesz a jövő évben kevesebb. A kettős ünnepek száma hat, nevezetesen *Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe* (február 2.), mely szombatra esik. *Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe* (március 25.), amely hétfői napra esik. *Husvét ünnepe*, amelyet az idén két hónapban ünnepelhetünk meg, mivel husvét vasárnapja március 31-re, husvét hétfője pedig április 1-re esik, *Pünkösöd ünnepe* (május 19. és 20-án), *Péter és Pál apostolok ünnepe* (június 29.) mely szombatra esik. Hétfői napra az egész évben három ünnep jut, még pedig *Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe* (március 25.), *Husvét második napja* (április 1.) és *Pünkösöd második napja* (május 20.) Keddi napra két ünnep jut, még pedig *Újév napja* (január 1.) és *Szent-István király napja* (aug. 20.). Szerdai napra csupán *Karácsony első napja* (dec. 25.) esik, annál több azonban a csütörtöki napra eső ünnepek száma, mely napra a jövő évben a következő ünnepek esnek: *Áldozócsütörtök* (május 9.), *Urnapja* (május 30.), *Nagyboldogasszony napja* (aug. 15.), *Karácsony második napja* (dec. 26.) és ideszámíthatjuk még az április 11-iki nemzeti ünnepet, amely a jövő évben ugyancsak csütörtökre esik. Pénteki napra az egész évben egyetlen ünnep esik, *Mindszentek napja* (november 1.).

* **Dr Miskolczi Ferenc a megyei közigazgatási bizottságban.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg e havi rendes ülését *Fráter Barnabás* alispán elnöklete alatt. Az ülésen — mint a bizottság új tagja — először jelent meg *Dr Miskolczi Ferenc*, Biharvármegye volt főispánja, akit az elnöklő alispán rendkívül meleg szavakkal üdvözölt és arra kérte, hogy kitűnő tudását a közigazgatási bizottságban is érvényesítse. *Miskolczi Ferenc* néhány rövid szóban köszönetet mondott az üdvözlésért s készséggel ígérte meg, hogy a közigazgatási bizottságban legjobb képessége szerint fog működni. Ezután áttértek a tárgysorozatra s minden vita nélkül intézték el a rendes havi megyei ügyeket. A fél 10 órakor kezdődő ülés 10 órára már véget is ért.

* **Signum Laudis.** A király a 4. honvédegyalozredbeli *Czegléd Elemér* századost, *Pohly Elemér* főhadnagyot, *Karácsony Jenő*, *Szatmári István* és *Dr Biró Ernő* hadnagyokat újlágos dicsérelő elismerésével, *Devecska Ferenc*, *Gerő Imre* és *Ambrus Henrik* hadnagyokat dicsérelő elismerésével tüntette ki.

* **Az Urak Mária Kongregációja** csütörtökön este fél hétkor a szokásos helyen tartja összejövetelét. Ez alkalommal „a szentírás sugalmazottságáról” *Dr Pataky Arnold* egyetemi tanár tart előadást. — Az összejövetel után társas vacsora lesz.

* **Katonai előléptetés.** *Gubicza Ádám* nagyvárad törvényszéki bírót, 4. honvédegyalozredbeli főhadnagyot a király századossá léptette elő.

* **A szabad egyetem szerdai előadásai** iránt állandóan nagy az érdeklődés. Nagyvárad társadalmának minden rétege felkeresi ezen népszerű előadásokat, hogy szellemi táplálékban részesüljön. A tudomány kuttatásához kedvvel jönnek az emberek egy része, hogy ismereteit gyarapítsa és összefoglalja, más része, hogy az elraktározott ismereteket felidézze, felfrissítse. *Dr Hoványi Gyula*, a jogakadémia nagyhirű tanára, akinek szabtudása általánosan ismert és elismert, multkori előadását folytatva feszült érdeklődést váltott ki most is, a nemzetközi jog praktikus ismertetésével. Szellemes és színes volt *Dr Némethy Gyula* t. kanonok esztétikai fejtegetése. *Dr Némethy* páratlan rokonszenvvel fogadta most is az egybegyűlt közönség. A jövő héten ismét lesz szabadegyetemi előadás.

* **Előléptetések a honvédségnél.** A király a 4-ik honvédegyalozredbeli *Papp Béla*, *Kemény Géza* és *Barkóczi Lajos* tartalékos hadnagyokat főhadnyagokká, *Kiss Károly*, *Mochács Mihály*, *Popa Péter*, *Kenéz Sándor*, *Springer Jenő*, *Dr Radnay Zoltán*, *Ebergényi Gyula* és *Mucsi Mihály* zászlósokat hadnagyokká léptette elő.

* **A 4. honvédegyalozred ajándéka.** *Kratohcwil Károly* ezredes, a nagyvárad 4. honvédegyalozred parancsnoka két ládát küldött *Rimler Károly* polgármesterhez, teljesen megrakodva különféle értékes ajándékkal. Az egyik ládában ruhának való pompás szövetek, a másikban szebbnél-szebb gyermekjátékok. Az értékes és szép ajándékokat a nagyvárad 4-es honvédek tisztjei és honvédeknek özvegyei és árvái részére küldötték szétosztás végett. A polgármester a szép ajándékokat a városi árvaszék közbejöttével osztja szét honvédeknek özvegyei és árvái között.

* **A fehérnemű-gyűjtés.** Tegnap kezdődött a fehérnemű gyűjtés a Színház-utcától a Várkapu-utcaig terjedő részen, s a Tejkei-utcán rosz időben. A gyűjtő kocsival egy tanító s egy katonai megbízott ment. (Adományok szépen érkeztek.) A gyűjtés ma a következő utcákon történik: I. küldöttség: *Szent János- és Uri-utca*. II. küldöttség: *Pável-, Ór- és Beöthy Ödön-utcák*. III. küldöttség: *Szacsavay-, Hentes-, Magyar-, Holdvilág-, Jókai- és Hosszu-utcák*. IV. küldöttség: *Mezey Mihály-, Rózsa-, Várady Zsigmond-utcák* és a *Szarvassor*.

* **Kevesebb petroleum lesz januárban.** Az orsz. közlekedési miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy január hónapra kevesebb petroleumot utalt ki Nagyvárad város közönsége részére, mint a december hóra kiutalt mennyiség volt. A leszállításnak oka főként az, hogy kevés a készlet, de egyébként is, a tapasztalatok szerint januárban már 10 százalékkal kisebb a fogyasztás, mint decemberben. A 200-nál kevesebb munkást foglalkoztató ipartelepek részére a város okvetlen szolgáltatassa ki a megszabott petroleum-mennyiséget, míg a 200-nál több munkást foglalkoztató ipari üzemek részére a miniszter közvetlenül utalja ki a megszabott mennyiségű petroleumot.

A pétervári kerület ideiglenes főparancsnoka.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Kremiew matrózt kirendelték a pétervári katonai kerület ideiglenes főparancsnokává.

Axentyev ismert szociálista pártvezért, az alkotmányozó gyűlésre küldött pártvezért letartóztatták és a Péter Pál erődbe szállították.

Német szocialista képviselők elmaradt budapesti utja.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Bernstein és Scheidemann Béla szocialista képviselőknek december 26-án Budapestre kellett volna érkezniük, hogy a népek békéjéről előadást tartsanak. A német kormány indokolatlanul megtagadta az utazási igazolvány kiadását részükre. Hasonlóképpen megtagadta másik két szocialista képviselőnek a Pétervárra való utazását, mert az által veszélyeztetve látják a bresztlitovszki béketárgyalások eredményét.

A német vezérek előterjesztése.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff-ügynökség jelenti: A császár ma meghallgatta Hertling birodalmi kancellárt, Hindenburg és Ludendorff tábornagyokat, továbbá Rödern gróf és Kühlemann államtitkárok által tett együttes előterjesztést.

Kaledin újra a kozákok hettmanja.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből az Havas-ügynökség jelenti: A kozákok képviselőinek közgyűlésén 632 szavazattal 562 ellen Kaledint ismét megválasztották a kozákok hettmanjává.

A német külügyi bizottság ülése.

Budapest, január 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Norddeutsche Zeitung jelenti: A bajor miniszterelnök elnöklésével ma délelőtt a birodalmi kancellári hivatalban a szövetségtanács külügyi bizottsága ülést tartott, amelyen megvitatják a politikai helyzetet.

* **Ajánlat tüzfára a városnak.** A Bihar-Szilágyi erdőipar részvénytársaság ajánlatot nyújtott be Nagyvárad városához, amelyben felajánl több ezer erdei köbméter tüzfát, amely a r. t. Csucsá mellett, alig 8 kilométerre, pompás műút közvetlen szomszédságában van lerakva. Az ajánlat szerint 1 erdei köbméter fa ára 40 korona, ami megfelel 1 és fél kereskedői méternek, tehát rendes köbméterenkint 33 korona. A baj azonban csak az, hogy a fát a városnak kellene a telepről Nagyváradra szállítani. A városnak pedig a fa szállítása körül már keserves tapasztalatai vannak; most is temérdek fája van a városnak az erdőn, de nem tudja beszállítani Nagyváradra s a városi fatelepen egy darab tüzfá sincs. A város tanácsa tegnap foglalkozott az ajánlattal s megbizta Komlóssy József tanácsnokot, hogy tárgyaljon az ajánlattevő részvénytársasággal, de csak az alapon, ha a részvénytársaság Nagyváradra szállíttatja a fát, mert a telepen való átvételbe nem megy bele a város.

* **Hymen.** Kiss Endre áll. isk. igazgató leányát, Ilkét eljegyezte f. hó 1-én Boczor Sándor m. kir. postatiszt.

* **Kő a postacsomagban.** Mi a kő — kérdezheti valaki — még ez is megtörténik? De meg ám, Gyulai Károly Szegedről feladott egy csomagot Nagyváradra személypodgyásként, a csomagban 4 darab látszó, selyemszövetek, posztóruhák és női fehérneműk voltak 3000 korona értékben. Mikor a csomagot kibontotta, a drága holmik helyett csupa követ talált benne. Utközben valaki feltörte és a tartalmát, hogy a lopást leplezze kővel cserélte fel.

* **A só árának megállapítása.** A belügyminiszter rendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, amelyben rámutat, hogy már korábban utasította a törvényhatóságok első tisztviselőit a só legmagasabb árának megállapítására. Sok helyen ez nem történt meg. A közönség körében elterjedt azon hirtételésre, hogy a só árát a kincstár felemeli, egyes kereskedők magas árakat követelnek ezen legfontosabb élelmicikkért. Felhívja a miniszter a polgármestereket, illetve alispánokat, hogy ahol ez még nem történt meg, állapítsák meg a só legmagasabb árát s a sóval való üzérkedés megakadályozására a legszigorubb intézkedéseket tegyék meg. Nagyváradon már régen meg van állapítva a só ára. Hogy egyes kereskedők betartják-e, az más kérdés.

* **Az ukránok résztvesznek a béketárgyalásokon.** Budapestről jelentik: A Távirati Irodának jelentik Bresztlitovszkából: Egy ukrán küldöttség érkezett ide, hogy résztvegyen a béketárgyalásokon.

* **Tanfolyamok megnyitása az ipari szakiskolában.** A helybeli magyar kir. állami fa- és femipari szakiskolán január 7-én nyílnak meg az elektromos előkészítő és a lokomobil és cséplőgépkészítő tanfolyamok. Beiratkozni az intézet igazgatói irodájában (Schlauch-tér 10. sz.) naponként egész délelőtt és délután 5—6 óra között lehet.

* **Egy rokkant katona kérelme.** Egy rokkant katona, aki most került haza a kórházból, foglalkozására kőmives, nagy nyomorban él s 5 gyermekét tartani képtelen. Pál-utca 46. szám alatt lakik s esedezik a közönséghez, hogy pillanatnyi segélyben részesítsék. Adományokat szerkesztőségünk is elfogad és rendeltetési helyére juttat.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozat.** Az élelmezési ügyosztály felügyelő-bizottságának javaslatára Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága Lukács Ödön főjegyző részére az ügyosztály buzgó vezetéséért az 1916—1917. évre 10,000 K tiszteletdíjat szavazott meg. A belügyminiszter tegnap értesítette Nagyvárad városát, hogy a törvényhatóság ezen határozatát jóváhagyta.

* **Andó Ferenc tejmester véglegesítése.** A földmivelésügyi miniszterumból jött Nagyváradra ez előtt 7 évvel Andó Ferenc tejmester, akinek szakavatottsága révén a városi tejközpontot tejtermelő intézetté fejlesztették úgy, hogy a városnak körülbelül 100 tehene van az epreskerti központi telepen. Míg a tisztviselők helyzete javult, az övé függőben maradt, családostul a teljes bizonytalanságnak volt kitéve. Most kérvényt adott be a polgármesterhez, hogy véglegesítse, azaz: nevezze ki tejmesterré rendes és a viszonyoknak megfelelő fizetéssel. Valószínűleg rövid idő múlva a városnak e fontos közellátási teendőivel megbízott tisztviselője megfelelő helyzetbe jut.

* **A tanítók háborús segélye.** A hivatalos lap közli a tanítók, tanítónők, valamint a községek, hitfelekezetek és jogi személyek által fenntartott óvodáknál és menedékházaknál alkalmazott óvónők és menedékházvezetők háborús segélyéről szóló miniszteri rendeletet, mely szerint a fizetéskiegészítő állampolgárságban részesülő községi és hitfelekezeti elemi népiskolák rendes tanítóit és tanítónőit évi 1200 koronában, az óvodáknál alkalmazott rendes óvónőket évi 1080 koronában, a menedékházvezetőköt évi 720 koronában részesíti. Az állampolgárságban részesülő szerzetes tanítók segélyét évi 1000 K, az ugyanolyan tanítónőket 800 K, a szerzetes óvónőket pedig 600 K-ban állapították meg. E most meghatározott évi összegű állampolgárság előzetes havi részletekben fizetik ki az év végéig.

* **A Közalkalmazottak beszerzési esoportja** értesíti tagjait, hogy azok, akik a rizst még nem vitték el, azt a főpostapalotában levő üzlethelyiségeiben ezen a héten átvethetik. A rizsből fejenkint 15 deka jut. — Ezenkívül kapható köles és árpagyöngy (fejenkint 10—10 deka), burgonya, répa, ecet, finom tea és szemes bors, szalonna, füstölt kolbász, sertéshus stb. A vonatkozó városi jegyek felmutatandók. Az esedékes burgonyamennyiség 2—3 hónapra is kiadatik.

* **Ausztriában sem emelték a dohányneműk árát.** Az új esztendő nem hozott kellemetlen meglepetést a dohányosoknak Ausztriában se: az áremelés, a melytől félttek nem következett be, ellenben nagy változások mentek végbe a dohányneműk gyártása körül, a melyeknek az a célja, hogy egységesítsék és egyszerűsítsék a sokféle szivar-, dohány- és cigaretta fajta gyártását, hogy így a kelendőbb fajtákból többet lehessen előállítani. Nem vonják ki a forgalomból a kedvelt Regalia Médiait, a Trabucót, a Britanicát, a Virginiát, sem a Cuba Portoricót és a rövid szivar is megmarad, de nem fognak specialitásokat, sem Operast, Palmast és Palmetast gyártani, sőt a hosszú szivarok is eltűnnek a forgalomból. A cigaretták közül Ausztriában továbbra is forgalomban lesz az Egyiptomi, a Dames, Sport, Hölyg és Magyar cigaretta, a többi fajtát ezentúl nem fogják gyártani.

Bott György detektiv halála. Alig egy hete még fenn volt társai között, végezte hivatalos állásával járó munkáját, nyomozott, kutatta bűnös embertársainkat, leleplezte az emberi bűnöket. **Bott György** a rendőrség szimpatikus, ügyes detektívje, aki tegnap délután 4 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Igaz, hogy már 2 éve gyötörte súlyos betegsége: a cukorbetegség, de azért tett erősen, fáradhatatlanul megfelelt kötelezettségének, munkájában nem volt sohasem zökkenés, felebbvalói a legteljesebb elismeréssel voltak iránta egész az utolsó percig, míg a súlyos betegség ágyba nem döntötte. **Bott György** 47 éves volt s 23 éve állott a város szolgálatában. Felesége gyászolja. Temetésének ideje még nincs megállapítva.

Betörés lopott redőnykulccsal. Weisz Náthánnak a Mezei Mihály-utca elején van üzlete. Tegnapelőtt este u. n. csillagosok mentek be hozzá valamilyen vásárlás ürügye alatt, de más célzattal: egyikőjük ellopja az asztalon heverő rablókulcsot. Weisz Náthán üzletvezetője csak azután vette észre a dolgot, mikor be akart zárni. Becsukta az üzletet egy másik kulccsal, s úgy gondolta, hogy őriztetni fogja az üzletet, azonban valaki azt tanácsolta, hogy nem fognak oda menni a kulcstolvajok, mert számítanak arra, hogy lesni fogják őket. Hazament, azonban már jókor, reggel 5 órájában elsielt az üzletéhez megnézni, hogy nem-e történt valami baj. Egy rendőrt talált az ajtóban, aki őrizte az üzletet. A rendőr, Mezei Ferenc azzal fogadta, hogy nyitva találta az üzletet, a rolló félig fel volt huzva, amikor őrzárata közben arra ment. — Rosenfeld meglepetve tapasztalta, hogy az üzlet kirakata belülről meg van dézsmálva, hiányzott belőle 3-4 kilógrammnyi füstölt libahus, több doboz szardínia, 1 liter rumeszencia és 1 liter rum. A rendőrség nyomozza a tetteseket.

Halálozás. Gábor Gizike január 1-én d. u. fél 5-kor életének 22-ik évében súlyos szenvedés után meghalt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Temető-utca 9 sz. gyászházából. Édesanyja, özv. Gábor Tamásné szül. Jászay Juliánna és kiterjedt család gyászolja.

Sonka és huspácoláshoz só kapható a Csillaggyógyszertárban.

Gimnázium, reál és polgáristákat felvételi és javítóvizsgákra felelőséggel előkészít Guttman S. Magyar-u. 9. sz.

Intelligens urinónél ebédkoszt kihordásra kapható. Cim a kiadóhivatalban meg tudható.

TANÜGY

A karácsonyi szünidő meghosszabbítása.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a fűtőanyag hiánya miatt 14 nappal meghosszabbította a karácsonyi szünidőt. Dr. Thury László iskolaszéki elnök a rendelet folytán intézkedett, hogy január első felében szüneteljen a tanítás az összes községi elemi és polgári iskolákban s a tanítás csak január 16-án, szerdán veszi kezdetét.

A községi polgári fiúiskolában január 17-én kezdődik a tanítás.

A la- és lémpári szakiskolában a rendes előadások január 16-án kezdődnek, míg a hirdetett tanfolyamok január 7-én nyílnak meg.

A főgimnáziumban pénteken kezdődik a tanítás. Az iskolák nagy része bejelentette a miniszternek, hogy nincs meg a szükséges fűtőanyagok s a miniszter rendeletet adott ki, hogy a karácsonyi szünidőt ezekben az iskolákban 14 nappal meghosszabbítja. A nagyváradai premontrei főgimnázium azonban nem jelentett be fűtőanyag hiányt, mert kellőképp el van látva tüzelőival s azért nem is intézkedett oly irányban, hogy a gimnázium is hosszabbítsa meg a karácsonyi szünidőt. A premontrei gimnáziumban tehát a rendes időben, pénteken reggel megkezdődik a tanítás.

Színház.

Heti műsor:

Csütörtök: Románc. (Bérletben.)
Péntek: Románc. (Bérletben.)
Szombat délután: Féltekenység.
Szombat este: Stambul rózsája.
Vasárnap délután: Csárdáskirályné.
Vasárnap este: Márvány menyasszony.

A Románc — bérletben.

Tegnap este ment először bérletben Sheldon kitűnő színjátéka: a Románc, a melynek eddigi előadásai, a bemutató óta bérletszünetben kerültek színre. A közönség tegnap is zsufolásig töltötte meg a színházat, megnyilatkozásaként annak az óriási érdeklődésnek, amelyet ez a pompás darab oly méltán megérdemel.

A Románc iránt megnyilatkozó érdeklődést természetessé teszi, nemcsak a darab pompás meseszövése, poetikus története, hanem a kitűnő előadáson kívül a rendezés művésziessége és a kiállítás szépsége, mindenkor zsufolt házat fognak biztosítani a Románcnak amely ezen a héten még csak két napig: csütörtökön és pénteken kerül színre.

Értesítem a t. hölgységet, hogy kozmetikai műtermembe bevezettem a **hőgyfodrászatot Pöiöskov** a jómű hölgyfodrász szakkereskedésével. Minden hajmunkát, parókat a legmodernebb kivitelben készítek. **Hajfestés minden színben. Ondoláció K 2:50. Hajmosás K 4.** Arcápolás, manikűr, hajszálszedés villanypal utánnövés nélkül. Arc üdítés vizitoként 5 kor. **Deák Ferenc-u. 7. I. em.**

HIRSCHFELD VILMA.

FILTER.

Dr. Barta Andor női orvos

rendeléseit újból megkezdte.
Szent János-utca 14. szám.
Rendel délután 2-4-ig.

Karácsonyi árjegyzék!

Porcellán mozsár, ütővel	8-
Majolika gyümölcs állvány	8-
Majolika tála fogóval	8-
Majolika cukortartó díszes	8-
Majolika gyümölcs készlet	8-
Vizez készlet csiszolt üvegből	8-
Boros	8-
Likör	8-
Sörökészlet színes aranyozással	8-
Boroskészlet színes	8-
Vizeskészlet színes	8-
Likörökészlet színes	8-
Befőtteskészlet kristály fehér	8-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	8-
Majolika fali sótartó színes	5-
Majolika vizeskanca színes	5-
Kenyér kosár színes üveggel	5-
China ezüst cukortartó	5-
China ezüst gyümölcs állvány	5-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virágfazék	5-
Majolika dísz figura	5-
Porcellán főzőlábos	5-
Porcellán főzőfazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	25-
Kávékészlet színes aranyozással	25-
Feketes készlet színes aranyozással	25-
Rédlőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	70-
Hidegfelvágottas készlet, sz. aranyozással	25-
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	25-
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25-
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő	25-
Teás pohár China ezüst foglathalban	8-
Teás csésze szin. finom aranyozással	8-
Kávés	8-
Köpcésze	8-
Főzőlábos barna tüzálló füllel	8-

Nipppek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablak üvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműre nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszervező: Dr. ERŐGER ALADÁR
Pályázók: Dr. PAPP KÁROLY

Dr. Barta Andor
női orvos

ALABÁSTROM
pipere szappan.

Legjobb és legfinomabb pipere szappan főleg azon körülménynek köszöni nagy közkedvését és jó hírnevét, hogy a legtisztább és legjobb anyagból készül s tartós és kellemes illattal használatban különös enyheség és dus fehér habja által tűnik ki, miért is a bőr tisztátalanságát eltávolítja s annak egyuttal szép üde kinézetét és bársonyszerű simaságot kölcsönöz, éppen ezért a legelőkelőbb körökben is rendkívül elvan terjedve.

1 darab ára 7 korona.

Különféle igen finom pipereszappanok:

Ibolya, gyöngyvirág, rózsa, orgona, borax.

Nagy kerek angol szappanok.

Illatszerek kimérve és eredeti üvegekben.

!! KÖLNIVIZEK. !!

Parfüm Casetták karácsonyra és éjévre hölgyeknek legalkalmasabb és legszebb ajándék

kapható:

NÉMETH PÁL

„Arany-Kereszt” gyógyszerárában Nagyvárad

Szent László-tér, városháza mellett.

Vidéki rendeléseket azonnal küldök!

IZSÁK-LIDIA

Előreanda
szépségápoló

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szépségápolás és a tisztaság egyik legfontosabb feltétele a bőrtisztítás. Tisztítókat és átalakítókat alkalmazunk. Fűzők merítés után a legrovidebb idő alatt elkészíttatnek.

MOCSÁRY SÁNDOR

TELEFON 1404.

ZÖLDFÁ-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
..... és bronzműves. ....

Irángép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektro technikai cikkek és 1/2 Wattos Wolfram szálak Tungeram-égők állandóan raktáron.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VI-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1918. január 1-én a VI-ik, új évtársulatát nyitotta meg.

Az előbbi üzletek, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szállágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként 20 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a rájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 4/5 részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betéte arányában részesedik.

Az eddigi évtársulatoknál a nyereségrészesedés jóval magasabb volt, mint bármely takarékszövetkezetnél.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, hogy felvétel végett szövetkezetünk helyiségében, vagy a csoportvezetőknél mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet igazgatósága.

**Betűszedő tanulóknak
fiú és berakó tanulóknak
leány fizetéssel
felvétetik**

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

a telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb izzólámpák árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálata.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerező telefonja
55.

Főszerező telefonja
55.